

Wet DBA: weinig problemen voor tekstschrijvers

De Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (DBA) riep het afgelopen jaar veel onrust op. Honderden zzp'ers verloren er opdrachten door. Toch blijkt uit een peiling onder 108 Tekstnetleden dat 90 procent tot nu toe geen enkel gevolg van de wet heeft ondervonden. Is dat gek? Nou nee, want voor de meeste tekststopdrachten vormt de Wet DBA geen gevaar.

MARLIES WOPEREIS

is zelfstandig tekstschrijver en redacteur bij bureau Lopende teksten. Zij is lid van de werkgroep DBA van beroepsvereniging Tekstnet.

Toen ik startte als zzp'er, klopte ik bij verschillende tekst- en communicatiebureaus aan. Zij wilden mij best opdrachten geven, maar dan moest ik wel een Verklaring Arbeidsrelatie (VAR) afgeven. Ik vulde braaf het aanvraagformulier in, maar juist doordat ik nog geen opdrachten had, lukte het me niet om die VAR te bemachtigen. Totdat iemand me vertelde dat ik de vragen op het formulier met een korreltje zout moest beantwoorden. En inderdaad: na die tip had ik de VAR binnen een week in huis en kon ik aan de slag. Mijn opdrachtgevers waren gerustgesteld, want zij wisten nu zeker dat ze voor mij geen loonheffingen hoefden af te dragen. En ook ik was gerust, want dankzij hun opdrachten kon ik het aanvraagformulier een jaar later zonder korreltje zout invullen.

Schijnzelfstandigen

Inmiddels zijn we elf jaar verder en is de VAR afgeschaft. Omdat vele anderen het aanvraagformulier niet alleen in hun eerste jaar, maar structureel creatief invulden. Schijnzelfstandigen worden ze genoemd: zzp'ers die vaak jarenlang fulltime voor één opdrachtgever werken, alsof ze werknemers zijn. Met als belangrijkste verschil dat hun opdrachtgevers voor hen geen loonheffingen afdragen, waardoor de schatkist vele euro's misloopt. Je zou zeggen dat de Belastingdienst die situatie makkelijk zou kunnen aanpakken. Want hoe moeilijk kan het zijn om te controleren of iemand de VAR-aanvraag naar waarheid heeft ingevuld? Maar het probleem is, dat bij zo'n controle vrijwel altijd de zzp'er de klos zou zijn. Want de VAR pleitte de opdrachtgever bijna onvoorwaardelijk vrij.

Dat vond de overheid onwenselijk en dus moest er een andere oplossing komen.

Afschaffingswet

Die oplossing kwam er in de vorm van de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DBA), die op 1 mei 2016 is ingegaan. In die wet staat vrijwel niets, behalve dat de VAR is afgeschaft. Daarom moeten opdrachtgevers en opdrachtnemers nu op een andere manier aantonen dat er tussen hen geen dienstverband bestaat. Daarbij is het totaal niet relevant of de opdrachtnemer een 'echte ondernemer' is of niet. Of hij nou één of vijftig opdrachtgevers heeft, het enige wat telt is de manier waarop hij met elk van hen samenwerkt. Wijst die samenwerking volgens de Belastingdienst op een dienstverband, dan moet de opdrachtgever alsnog loonheffingen voor de

opdrachtnemer afdragen. Is dat dienstverband ver te zoeken, dan is er geen vuiltje aan de lucht.

Gezagsverhouding

Dat laatste is precies de reden waarom tekstschrijvers zo weinig last hebben van de Wet DBA. Want bij de meeste opdrachten die zij doen, is het zonneklaar dat er geen sprake is van een dienstverband. Om dat aan te tonen moeten we terug naar de Arbeidswet uit 1907. Daarin staat dat er een dienstverband is als aan alle drie de volgende voorwaarden is voldaan:

1. De opdrachtnemer ontvangt een beloning voor zijn werkzaamheden.
2. De opdrachtnemer moet de werkzaamheden persoonlijk verrichten: hij mag zich niet zomaar door een ander laten vervangen.

3. Er bestaat een gezagsverhouding tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer: de opdrachtgever bepaalt hoe, waar en wanneer de opdrachtnemer zijn werkzaamheden uitvoert.

Kijken we nu naar tekststopdrachten, dan wordt aan de eerste voorwaarde (gelukkig!) vrijwel altijd voldaan. Ook de tweede voorwaarde gaat vaak op: veel opdrachtgevers kiezen bewust voor die ene tekstschrijver en willen niet zomaar een ander. Maar de derde voorwaarde, de gezagsverhouding, geldt voor de meeste tekststopdrachten niet. Immers, tekstschrijvers zijn over het algemeen vrij in de manier waarop zij hun werkzaamheden uitvoeren. Zij doen dat op hun eigen locatie, op hun eigen tijden en met hun eigen middelen. De opdrachtgever geeft wel instructies, maar die gaan alleen over het resultaat dat hij wil zien: wat voor tekst moet het zijn, wat is de boodschap en het publiek, en wanneer

moet het klaar zijn. Hoe de tekstschrijver precies tot dat resultaat komt, daar bemoeit de gemiddelde opdrachtgever zich niet mee. En dus is er geen gezagsverhouding.

Dit betekent dat bij de meeste tekststopdrachten aan een van de drie voorwaarden niet wordt voldaan. Daarmee is er automatisch geen sprake van een dienstverband. En het mooie is, dat dat ook voor de Belastingdienst wel duidelijk is. Daarom kunnen de opdrachtnemer en de opdrachtgever op dezelfde voet doorwerken als vóór de Wet DBA.

Modelovereenkomsten

Iets anders ligt het voor opdrachten die wel enigszins op een dienstverband lijken. Zo werk ik zelf al enige tijd twee dagen per week bij een opdrachtgever op locatie. Van negen tot vijf achter een vast bureau: ik lijk wel een werknemer. Toch is dat niet zo, want ook hier is er geen gezagsverhou-

DBA-overeenkomst van Tekstnet

In oktober 2016 is de DBA-overeenkomst van Tekstnet goedgekeurd door de Belastingdienst. De overeenkomst is beschikbaar op www.tekstnet.nl/DBA-overeenkomst-Tekstnet. Hij is bruikbaar voor alle mogelijke tekststopdrachten: van schrijf- en redactieklussen tot vertalingen en tekstadviesprojecten. De kern is dat er tussen de opdrachtgever en opdrachtnemer geen gezagsverhouding bestaat.

De Tekstnet-overeenkomst is bedoeld als bijlage bij een offerte. In de bijgevoegde toelichting staat waaraan die offerte moet voldoen en waar je op moet letten bij de uitvoering van de opdracht. Verder is ervoor gekozen om de overeenkomst zo kort en toegankelijk mogelijk te houden: je hoeft maar heel weinig in te vullen, er staan geen overbodige artikelen in en de juridische formuleringen zijn tot het minimum beperkt.

Meer informatie over de Wet DBA voor tekstschrijvers is te vinden op www.tekstnet.nl/dossier-dba.

ding. Maar omdat dat aan de buitenkant niet direct zichtbaar is, is het bij dit soort klussen wel verstandig om enig bewijs te leveren.

Daarvoor zijn de zogenoemde modelovereenkomsten bedacht. Daarin maken de opdrachtgever en opdrachtnemer afspraken over de manier waarop ze met elkaar samenwerken. Die afspraken duiden erop dat er geen sprake is van een dienstverband. En omdat beide partijen de overeenkomst ondertekenen, zijn ze ook beiden verantwoordelijk voor de uitvoering ervan. Maar anders dan de VAR biedt een modelovereenkomst op zichzelf geen enkele zekerheid. Waar de Belastingdienst naar kijkt, is de praktijk. Daarom is het belangrijk dat de partijen erop blijven letten dat ze zich aan de overeenkomst houden. En dat ze ook op andere manieren aantonen dat er tussen hen geen dienstverband bestaat. De toelichting bij de modelovereenkomst die Tekstnet heeft ontwikkeld (zie kader) biedt daar de nodige tips voor.

Onzekerheid

Alle tips ten spijt lijkt het toch de onzekerheid bij opdrachtgevers te zijn, die de Wet DBA de das omdoet. Ondanks de modelovereenkomsten zijn zij bang dat de Belastingdienst hun opdrachten alsnog als

dienstverbanden beschouwt. Dat komt onder andere door de vage definities van de begrippen ‘gezagsverhouding’ en ‘vrije vervangbaarheid’. Je kunt zelf wel denken dat er geen gezagsverhouding is, maar er bestaan geen exacte criteria voor en dus kan de Belastingdienst een ander oordeel vellen. Deze onzekerheid heeft sommige opdrachtgevers ertoe gebracht om hun zzp'ers de laan uit te sturen of met intermediairs te gaan werken. Of om in hun contracten de aansprakelijkheid voor naheffingen bij de opdrachtnemer neer te leggen. In november heeft de staatssecretaris geprobeerd dit tijt keren door aan te kondigen dat er tot 2018 geen boetes worden uitgedeeld. Ook heeft hij beloofd om de genoemde begrippen een duidelijkere en actuelere definitie te geven. Maar helaas hebben deze maatregelen weinig uitgehaald. Zolang de wet er nog is en de nieuwe definities er niet zijn, blijven opdrachtgevers terughoudend om zzp'ers in te huren.

Advies

Ook voor tekstschrijvers is de Wet DBA niet verdwenen. Of je er iets mee moet, zou ik per opdracht bekijken. Is overduidelijk dat de opdracht geen dienstverband is, handel dan zoals je dat altijd hebt gedaan. Lijkt de opdracht wel enigszins op een dienstverband, dan kun je verschillende dingen

doen: tot 2018 de kat uit de boom kijken, afwachten wat je opdrachtgever doet, of zelf het heft in handen nemen. In het laatste geval raad ik aan om de volgende stappen te nemen:

1. Schrijf een offerte waarin je concreet maakt welke resultaten je gaat leveren. Geef ook aan dat je zelf je werkwijze bepaalt en dat je alleen op de werktijden of op de locatie van de opdrachtgever werkt als dat voor de opdrachtuitvoering noodzakelijk is.
2. Voeg bij de offerte een DBA-overeenkomst waarin je je goed kunt vinden. Dat kan de overeenkomst van Tekstnet zijn, maar ook een overeenkomst van jezelf, je opdrachtgever, de Belastingdienst of van een andere branchevereniging. Op www.tekstnet.nl/dossier-dba vind je links naar alle modelovereenkomsten.
3. Voer de opdracht uit als een ondernemer: bepaal je eigen werkwijze, houd je aan de werkzaamheden die in je offerte staan en rapporteer over je resultaten. Ga alleen naar vergaderingen als dat voor de opdracht noodzakelijk is en kies zo veel mogelijk je eigen werktijden en locatie. Verzamel daar ook bewijsmiddelen voor, zoals een urenstaat en gespecificeerde facturen.
4. Wees niet bang voor een controle van de Belastingdienst. Tot 2018 komen daar sowieso geen boetes uit voort en kun je er alleen maar van leren.

Zelf denk ik dat het op deze manier goed mogelijk is met de Wet DBA te werken. Mits opdrachtgevers het lef hebben om de uitdaging aan te gaan. Gelukkig stemt de peiling van Tekstnet optimistisch. ■

Social media struggles

ROMY VEUL studeerde af in Taalwetenschappen en is beginnend tekstschrijver en blogger

Sinds kort houd ik de social media bij van een internationaal bedrijf. Het bedrijf stond nog in de kinderschoenen toen ik de vraag kreeg om ‘even’ een Facebook-pagina aan te maken. Zelf had ik al een Facebook-profiel, dus dit leek me een fluitje van een cent. Dat bleek echter al snel een flinke onderschatting te zijn. Er komt bij social media zoveel meer kijken dan een korte boodschap met of zonder afbeelding op het wereldwijde web gooien. Al snel ontdekte ik bijvoorbeeld dat Facebook een zogenaamd ‘algoritme’ hanteert, waardoor volgers in eerste instantie helemaal geen meldingen van jouw pagina te zien krijgen. Ook leerde ik dat veel bedrijven betaalde content plaatsen en dus niet gratis succes behalen. De uitdaging voor een klein bedrijf zit hem er echter in om social media zonder extra kosten op een effectieve manier in te zetten. “Dat moet toch mogelijk zijn!”, dacht ik. Uiteindelijk kwam ik op het idee om een gratis Facebook-groep op te richten waarvan mensen lid kunnen worden in plaats van deze te liken. Het voordeel is dat Facebook-volgers updates van een groep wel automatisch te zien krijgen en dat steeds een persoon in plaats van een bedrijf de zender van een boodschap is. Dit draagt bij aan waar social media ooit voor zijn bedoeld: het creëren

van een ‘community’ waarbinnen mensen onderling content uitwisselen en zo een band creëren met een persoon of merk. Uitdaging voltooid, zou je denken. Niets is minder waar, want na verloop van tijd bleek Facebook niet genoeg. Een paar maanden later was ik dan ook hele dagen online om voortdurend updates te kunnen plaatsen op Facebook, Twitter, Instagram en Pinterest. Ook reacties van bezoekers vereisen bij voorkeur à la minute

Maar hoe live is het als jij 's ochtends alvast een bericht inplant over wat er in de middag gaande is?

een reactie, want social media vragen om een 24/7-cultuur. Hoe doe je dit als je als tekstschrijver niet voortdurend paraat kunt staan vanachter je beeldscherm of mobiele telefoon? Iemand wees me toen op het online programma Hootsuite, dat je als tekstschrijver heel wat werk uit handen uit handen zou kunnen nemen. Hootsuite werkt met een dashboard waarop je in één oogopslag al je socialmediakanalen kunt zien en deze net zo gemakkelijk kunt beheren. Je kunt berichten van tevoren inplannen en zo in één klap een artikel of website-update op verschil-

COLUMN

lende kanalen promoten. De tool klonk mij als muziek in de oren. Voortaan zou ik met een paar minuten berichten inplannen per dag klaar zijn. Hoe ideaal deze tool misschien ook klinkt, ik heb na een paar weken toch besloten om mijn berichten weer zelf te plaatsen. Voor mijn gevoel doet Hootsuite namelijk juist afbreuk aan waar social media voor zijn bedoeld. Social media zijn er om een persoonlijke band met je publiek op te bou-

wen en om je publiek live op de hoogte te houden van belangrijke zaken. Maar hoe live is het als jij 's ochtends alvast een bericht inplant over wat er in de middag gaande is? Je kunt niet inspelen op de actualiteit en de tool reageert ook niet voor jou op je persoonlijke berichten. Hootsuite kan een fijne manier zijn om alle social media bij elkaar te hebben, maar hiermee ben je er in dit 24/7-tijdperk nog niet. Het is jammer, maar helaas lijkt nog steeds een flinke dosis socialmediakennis vereist om jezelf in deze media staande te houden. ■

Peiling Tekstnet: bijna 90 procent merkt er niets van

In december heeft Tekstnet onder haar leden een peiling gehouden naar de gevolgen van de Wet DBA. 108 tekstschrijvers deden eraan mee. Uit de peiling blijkt dat: 89,81% in zijn werk vrijwel niets merkt van de Wet DBA; 3,70% door de wet minder opdrachten heeft; 2,78% sommige opdrachten nu via een intermediair moet uitvoeren; 0,93% een onaanvaardbaar DBA-contract heeft ontvangen; 2,78% naar tevredenheid met een DBA-contract werkt.